

DISSERTATIO ACADEMICA,

Siftens

*Principia quædam officiorum
imperfectorum,*

Quam

*Consensu Amplissimæ Facultatis Philosophicæ in Regia
Academia Aboënsi,*

Publico examini subjiciunt

HENRICUS REILIN,

Philosoph. Mag. & ad Leg. Nyl. Concionator Extraordinarius;

nec non

CAROLUS HENRICUS FORSMAN,

Stip. Reg. Nyland.

In Auditorio Majori die XXIV Aprilis MDCCXC7,

Horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ,

TYPIS FRENCKELLIANIS,

à Monsieur
Mr. JEAN BERGENSTRÅLE,
Colonel et Chef en second
du Regiment de l'Infanterie Nylandoise.

Monsieur,

Ne prenez pas en mauvaise part, Monsieur, que j'ai eu l'hardiesse d'ajouter a cette dissertation Academique l'ornement de Votre illustre Nom. C'est la plus vive reconnaissance, qui m'a déterminé en cherchant une occasion publique de faire connoître, combien je suis sensible à la grace, dont Vous avez daigné me donner des marques, qui ont beaucoup surpassé mes attentes. Qu'il me soit désormais permis, je Vous en supplie Monsieur, de reposer sous l'ombre de Votre protection, et il ne me manquera rien à mon bonheur. Je suis avec des sentimens de la plus profonde vénération

Monsieur

Votre très-humble & très-obeissant Serviteur
HENRI REILIN.

§. I.

De principiis officiorum imperfectorum brevem instituturi disquisitionem, in transcurso, ut ita dicamus, paululum et verbo de officiis in genere commemorare, alienum haud putavimus. Hæcce vero ut a ratione suscipiatur institutio, quid sit officium ut primo definiatur, res postulat. Hinc statim observare nobis liceat, officiis actiones significare morales, ad quas exercendas, ex præscripto legis obligantur mortales; quorum officiorum quanta sit præstantia, quanta utilitas, quanta denique implendorum necessitas, egregie explicat Cicero, dicens: „nulla vitæ pars, neque publicis, neque privatis, neque forensibus, neque domesticis in rebus, neque si tecum, agas quid, aut cum altero contrahas, officio vacare potest.” Officiorum vero licet ea ratio communissima sit omnium, ut suam in omnes vitæ partes exserant vim, iisque sancte observatis mortalium vera promoveatur felicitas, ad maturitatemque veluti perducatur, neglectis vero langvescat, donec tandem nulla sit; nihil tamen impedit, quominus alia aliis sint præstantiora. Quædam enim tanti parer esse ponderis, ut, iis neglectis, communitas vitæ dissolvatur, qua peste nulla potest esse major,
A ruina.

) 2 (

ruinaque mortallum generi acceleretur horrenda *a*), cum tamen alia, licet, violata, non æque morifera comitentur confectaria *b*). Alia nempe talia sunt officia, quæ animam (si ita loqui liceat) vitæ (societatis constituent, alia quæ ejus commoditatem pro scopo habeant. Ex his breviter præmissis, quo nitatur fundamento, eudum a morum doctoribus recepta divisio officiorum in perfecta et imperfecta, quodammodo patet. Illa scilicet sunt ad quæ observanda homines vel vi vel externa coactione impelli possunt. Hæc vero quæ, omni sublata coactione externa, mortales sensu quodam humanitatis excitati, ex animo erga alios bene affecto, observant. Cum vero institui terat ratio, ut de his posterioribus pro modulo virium brevem ineamus disquisitionem, necesse est ipsam materiae tractandæ viam antequam ingrediamur, tuam Lector Benevole, mitem expeteremus cenсурam.

§ 2.

Officia quævis sive perfecta sive imperfecta illa intelligamus, in ipsa natura mortallum ejusque facultatibus et propensionibus rite explicatis, suum habere fundamentum,

-
- a*) „Dann aber kann keine Gesellschaft bestehen, wenn
 „ihre Mittglieder stets bereit sind sich einander zu schaden und zu beleidigen. Alle Bande der Gesellschaft
 „werden zerrissen, und die verschiedenen Glieder woraus
 „sie bestand, werden durch die Heftigkeit und durch
 „den Widerspruch ihrer streitenden Neigungen gleichsam zerstückt und zerstreuet.“ *Smith* Mor. Ethik.
- b*) „Wohlthätigkeit ist also zu dem Daseyn der Gesellschaft
 „weniger wesentlich, als Gerechtigkeit. Ohne Wohlthätigkeit kann die Gesellschaft, obgleich nicht in dem
 „angenehmsten Zustande, noch fortdauern.“ *Smith*, M. E.

um, ex eaque, nec non rerum humanarum indole, quid cuique debeat, esse derivandum, cordati, quotquot fuerunt, omnis ævi consenserunt Philosophi. Ex nexu itaque officia implenda & naturam nostram arctissimo intercedente, haud inepse sequitur, ut de illis aliquid præcepturi, hujus perscrutemur veram indolem, quidque, ut ea salva maneat, mortalibus committendum aut omitendum injungatur, sedulo consideremus. Quocirca imprimis observandum est, hancce officiorum naturæque nostræ rationem ex placito summi Numinis pendere benignissimo, eoque valere, ut motiva, quæ viam ad officia implenda commodam nec non facilem reddant, nostræ jam infideant naturæ. Hinc itaque, tanto veriora officiorum, etiam imperfectorum dari patet principia, quanto certius constat, nulla officia hoc respectu considerata, in se suaque natura esse imperfecta, vel ejusmodi, ut perinde fuerit, utrum a mortalibus observentur ne ne c), sed hancce eorum denominationem executione eorundem minus certa esse fundaram, quippe quæ non nisi ex interna hominum beneficentia expectanda sit atque pendeat. Quomodo autem officia hæc quæ imperfecta dici solent, e suis deriventur fontibus, ut breviter videamus, ordinis jam postulat ratio.

§. 3.

Ad eas igitur, quæ menti nostræ insunt facultates, nec non ad res, quibus (nisi antea perversis occupati fu-

A 2

erint

c) „Où l'humanité, la compassion, la charité, la bienfaisance, la libéralité, la générosité, la patience, la douceur, l'amour de la paix, ne sont ni de vains noms, ni des choses indifférentes, mais des devoirs aussi rigoureux & aussi parfaits suivant la législation naturelle, que ceux qui regardent la justice proprement dite.“ *Burlamaqui* princip. du droit Nat.

✱) 4 (✱

erint habitibus) mortales delectantur, animum advertentes attentum; naturæ nostræ hanc in universum esse sortem invenimus, ut quæ egregia præclaraque sint aut Physico aut Morali sensu summa, haud exiguam ad homines movendos habeant vim. Jis enim assensum præbentes delectantur, iis delectati singulari modo quasi capiuntur, donec ad eadem imitanda feratur animus. Est hæc magna naturæ vis, quam nobis indidit Deus ter O. M. Cumque porro mortalibus a natura hoc sit tributum, ut quibus aliquid præclari communissimam generis humani sortem superantis adscribant, ex iis imitandis mirificam capiant delectationem; modo naturæ suæ inconvenienti ageret homo, nisi hoc sibi indito impulsu excitatus, imperfecto licet modo, suo etiam assimilari optaret Creatori. Ut vero intentione qua erga omnes Numen immortale fertur benignissima, nec non beneficiis quibus nullo non tempore ornavit ornatque mortales innumerabilibus, præclarius imitationeque dignius excogitari nihil potest; ita hinc sane, nisi suæ a Deo dependentiæ prorsus immemores, a communique lege naturæ turpiter aberrantes, principiis naturæ sibi inditis, pertinaciter obstare velint homines, ad benevolentiam aliis præstandam necesse est sese agnoscant obligatos. Hoc vero cum eo valeat, ut suo alter alteri adsit officio, in beneficiisque præstandis quasi contendant excellere; non incommode ex eodem obligationis fonte, officia, quæ dicimus imperfecta, derivari posse putamus.

§. 4.

Porro dignissimum erit observatu, ex indole etiam socialitatis humanæ, officiorum imperfectorum præstandorum haud exiguam oriri obligationem. Qui, qua conditione nati sint mortales, paulo accuratius perpenderit, homine hominis destituto auxilio, miserius sane inveniet nihil. Varia sunt genera malorum, quæ quovis fere ictu
oculi

✻) § (✻

oculi nostram minantur felicitatem, ita ut, homo multis expositus periculis, ne vitam quidem sine alieno servare posset auxilio. His vero ut medeatur malis, Auctor vitæ nostræ sapientissimus, socialitatis colendæ singularem omnibus ingeneravit amorem; de qua re egregia sunt, quæ habet Cel. ERNESTI dicens: „Nulla ætas est quæ non coetibus „æqualium interesse, conventusque hominum ac celebra- „tiones obire cupiat, in magnaque pœna ponat, si quam- „vis rebus omnibus abundans, a convetudine humana „removeatur.“ Ad socialitatem igitur, cum vera nostra felicitate tam arcte conjunctam, ut, illa rupta hæc nulla sit, partim amore quodam ejus insito, partim utilitatis suæ causâ colendam, feruntur mortales. In hocce vero socialitatis studio colendo ut feliciter versemur, nec ut dicitur, oleum & operam perdamus, officia nobis injuncta esse & multa & sanctissima, quis non videt. Ad continendam socialitatem inter homines, officia quæ perfecta dicuntur absolute necessaria esse, extra omnem dubitationis aleam positum est; sed quam inscientia sint, ad ipsam rationem socialitatis explendam, non difficile est intellectu; quia parum est ei non nocere cui prodesse debeas, ut bene hoc respectu monet PLATO. Cum itaque ex injuncta nobis perfectionis quarendæ obligatione, pro- no quasi fluat alveo, ut socialitati humanæ etiam commoda & felici reddendæ studeamus, officiorum imperfectorum maxima hinc simul oritur necessitas ^a). Quod ni ita esset, benevolentiam hominis erga hominem tolli, nullam in egenos et pauperes exsistere commiserationem, hominem

^a) „Il faut outre cela faire du bien aux autres hommes, „c'est donc une seconde loi generale de la sociabilité, „que chacun doit contribuer autant qu'il le peut com- „modement à l'avantage & au bonheur d'autrui.“ BUR- LAMAQUI du droit nat.

nem inter homines nullis devinciri beneficiis, nulla adeo clementiæ, patientiæ, liberalitatis, verbo nulla inter mortales humanitatis cerni vestigia, verum ea solummodo ad quæ ex præscripto legis cogi possunt homines, observari ponamus officia. Miseram vero societatem et cœtum hominum fere ad interitum suum redactum! Socialitatis nempe humanæ cum a natura ea constituta sit ratio, ut vinculum quo conjunguntur mortales ex reciproca hominum benevolentia stabiliatur; non mirum est, hac sublata, illam langvescere. Deinde vero quemadmodum nemo est, quin amore sui ipsius ductus, aliorum erga se benevolentia non modo delectetur, verum etiam ex jure naturæ quo homo hominis promovere tenetur commodum, eam quasi postulet; ita nihil sane æqualitati hominum magis esse potest congruum naturali, quam effatum illud; Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Quod cum ita sit, officia ita dicta imperfecta ex hoc etiam deservare fonte licere non difficile est intellectu a).

§. 5.

Adhuc a sanctissimo etiam hominibus communi virtutis injuncto studio, non incommode officia imperfecta de-

a) „C'est encore ce que l'égalité naturelle demande de nous. Chacun souhaite non seulement que les autres ne lui fassent aucun mal, mais encore qu'ils lui procurent dans l'occasion, le bien qui dépendent d'eux. Il doit donc, par un juste retour, être dans les memes dispositions à leur égard, et les effectuer dans l'occasion. Concluons donc, que la beneficence est un devoir absolu & général, que tout homme comme membre de la société doit pratiquer envers tout autre.“ BURLAM. du droit naturel.

deducuntur. In Psychologicis qui vel parum versatus sit, animi nostri ejusque facultatum eam esse indolem inveniet, ut, quod coacti metuque poenæ impulsu suscipiant homines, id, occasione externam eludendi coactionem data, vel minimas quascunque ob causas omittant. Hinc vero officiis perfectis suum denegare pretium, tanto minus est animus, quanto certius in continenda societate humana præ aliis necessaria sint; sed cum tamen eorum ea sit ratio, ut in iis implendis animus noster metu impulsu serviliter se gerat, gustuique veræ virtutis nec adulescere nec suavissimo ejus sensu erigi pergat, ad habitum veræ virtutis mortalibus comparandum insufficientia sane sunt. Lene igitur in hanc rem dicit BURLAMAQUI:
 „La force n'éclaire point, elle rebute, elle peut aider à
 „soutenir le devoir, mais elle ne porte point à le pratiquer
 „volontairement & comme un devoir. Quand on n'est ré-
 „tenu que par la crainte, on en est d'autant plus prompt à
 „s'échapper hardiment, dès que la crainte cesse, ou qu'on
 „voit jour à éviter l'effet des menaces. Tel est l'effet des
 „loix civiles, qui ne parlent guere qu'en menaçant, & ne
 „menacent que ceux qui par leurs mauvaises actions contri-
 „bueroient le plus à troubler la société.“ Officiis e con-
 trario hoc jure tribuatur imperfectis, ut in iis exercendis quemadmodum animus voluntarie versetur, ita his quoque nobiliter habitumque virtutis assequatur. His sensus quos dicimus humanitatis vividiores redduntur, donec eam in homine efficere valuerint mutationem, quæ vitiiis atro carbone notatis exercitium virtutis homini proprium reddiderit. Quibus itaque perpensis, quantæ necessitatis hoc respectu officia haberi debeant imperfecta, cuique facili patet negotio.

§. 6.

His jam allatis, quanta etiam ipsius sympathiæ animorum hac in parte sit vis, paucis attingere, ordinis jubet

jubet ratio. Per universum vitæ curriculum cum aliis
juvandi, tum suæ utilitatis tuendæ studio ferri homines,
probe observarunt Philosophi. De ipsius vero origine
studii hominum erga homines inter eos non convenit.
Alii enim omnem nostram erga alios benevolentiam amo-
ri sui cujusque ortum debere suum dixerunt, cum alii
ex nativa quadam benefaciendi vi eam derivare conati
sunt. Ad illos merito referuntur MANDEVILLE, RO-
CHEFAUCAULT, HELVETIUS, alii; ad hos vero HUT-
CHESON, SMITH, HOME, FERGUSON & alii. His vero
quid jam tribuendum sit, breviter videamus. Amor sui,
quemadmodum ad alia nostra consilia ita sane ad be-
nevolentiam aliis præstandam magnam habet vim. Ex
eo enim non raro accidit, ut alter alterius miseriam con-
siderans, ne quid incommodi inde in se redundet, ei di-
ligenter averrendæ studeat. Cur itaque hoc vel illo mo-
do nosmet benevolos in alios præstemus, beneficiisque
in eos conferendis operam demus, amorem sui ipsius
sapissime in causa esse, suffragante experientia, non est
quod negemus. Hoc vero licet ita sit; nihil tamen im-
pedit, quominus, ne aliorum commodi immemores, om-
nia ad nostrum referamus, aliud quoque nobis inesse
deprehendamus principium quod sympathiam dicimus,
quæ in eo consistit, ut nullo habito respectu ad nostram
conditionem, aliorum aut felicitate aut miseria commo-
veamur. Hinc enim aliquem summo vitæ periculo labo-
rantem spectantes, ejus non modo commoventur fato,
verum etiam ad auxilium illi ex instanti ferendum, naturæ
quodam ducuntur instinctu. At vero dicunt: ipsa illa
sympathia alia induta specie coincidit cum amore sui,
utpote cum aliorum felicitas aut infelicitas ope imagina-
tionis ad nos relata, mutationem in nobis producat. Sed
quamvis etiam ita esset: Quis tamen inde colligat, volun-
tatis nostræ & inclinationis nos ipsos esse scopum, im-
primis

primis refragante experientia. Hominem enim cum fluctibus luctantem mortique proximum intuens, num te ipsum consulis, an eum juvare cupias? Non sane; sed versantur vires tuæ totæ quantæ sint, in auxilio ei ferendo. Ex quibus omnibus, hominem ad hominis promovendam felicitatem, etiam suæ utilitatis nullo habito respectu, vi sympathiæ fortiter ferri apparet.

